

PETRVS CIACCONIVS
TOLETANVS

De Triclinio Romano

ordo

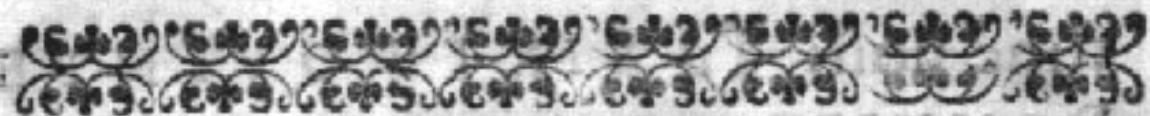
FVLVI VRSINI
Appendix

R O M Æ

In Aëdibus S. P. Q. R. M.D.L.XXXVIII
APVD GEORGIVM FERRARIUM

PERMISSV SVPERIORVM

B E A T I S S I M O
P A T R I
S I X T O Q V I N T O
P O N T . M A X .

FVLVIUS VRSINVS

ROMANAM antiquitatem, atque adeò Græcam ipsam, à qua potissimum fluxit Romana, multis sanè nominibus conferre ad intelligentiam cognitionemque complurium Sacræ scripturæ locorum, omnes iij norunt, qui in euoluendis antiquitatum monumentis, aliqua cum diligentia sunt versati: Sed omnium op-

PETRI CIACCONII
TOLETANI
DE TRICLINIO
SIVE DE MODO CONVIVANDI
APVD PRISCO
ROMANOS

Et de conuiuorum apparatu.

OCVS, in quo Romani olim ci-
bum sumebant, *cenaculum* vocaba-
tur. Varro lib. iv. de lingua Latina,
de priscis Romanis: *Vbi* cubabant,
inquit, *cubiculum*; *vbi* cenabant, *ce-
naculum* vocitabant. Dicebatur &
cenatio. Seneca Epist. xcii. lib. xiv. *Non enim tecta
cenationi epulū recepturæ parabantur.* & paulò post:
*Vtrum tandem sapientiorem putas, qui versatilia ce-
nationum laquearia ita coagmentat;* ut subinde alia fa-
cies atque alia succedat, & toties tecta, quoties fercu-
la mutentur; *an eum, qui & alijs & sibi hoc monstrat,*
*quam nihil nobis natura durum, ac difficile imperaue-
rit?* Sueronius de domo aurea Neronis: *Cenationes
laqueatæ tabulis eburneis versatilibus, ut flores fistula-
tim, & vnguenta desuper spargerentur.* *Præcipua ce-
nationum rotunda, quæ perpetuò diebus ac noctibus vi-*

A ce mun-

TRICLINIUM PATAVINUM.

Ambrosius lib. de Elia, & ieiunio cap. xvii. Per cornū etiā
fluentia in fauces hominum vina decurrunt, & si quis respira-
uerit, commissum flagitium, soluta acies, loco motus habetur.
Philo libro de Ioseph. ἐξῆς τοις τετράγωνοις καὶ τοῖς ἀλικίναις ταχί-
ζεσσαι, μήποτε ταῦτα αὐθόπων τοῖς συμπονικοῖς συντονίαις ταχίζεσσαι.

FVLVI VRSINI
 APPENDIX
 AD LIBRVM PETRI
 CIACCONII
 DE TRICLINIO

NO T V M est omnibus, vt opinor,
 veteres Romanos diem, qui ciuilis
 appellatur, in duodecim horas pro
 anni temporibus inaequabiles distri-
 buisse: ipsas verò diei horas ita par-
 titos esse, vt singulas singulis muneribus adsigna-
 rent; quibus perfuncti, tunc demum cenas inirent.
 Cōstat hoc ex epigrammate Martialis, quod habetur
 libro quarto ad Euphemum Structorem Domitiani:
Prima salutantes, atque altera continet hora:

Exercet raukos tertia causidicos.

In quintam varios extendit Roma labores:

Sexta quies lassis, septima finis erit.

Sufficit in nonam nitidis octaua palestris:

Imperat extructos frangere nona toros.

Hora libellorum decima est Eupheme meornm,

Temperat ambrosias cum tua cura dapes.

Et bonus aetherio laxatur nectare Caesar,

Ingentique tenet pocula parca manu.

Tunc admitte iacos, gressu timet ire licenti,

Ad matutinum nostra Thalia Iouem.

Atque

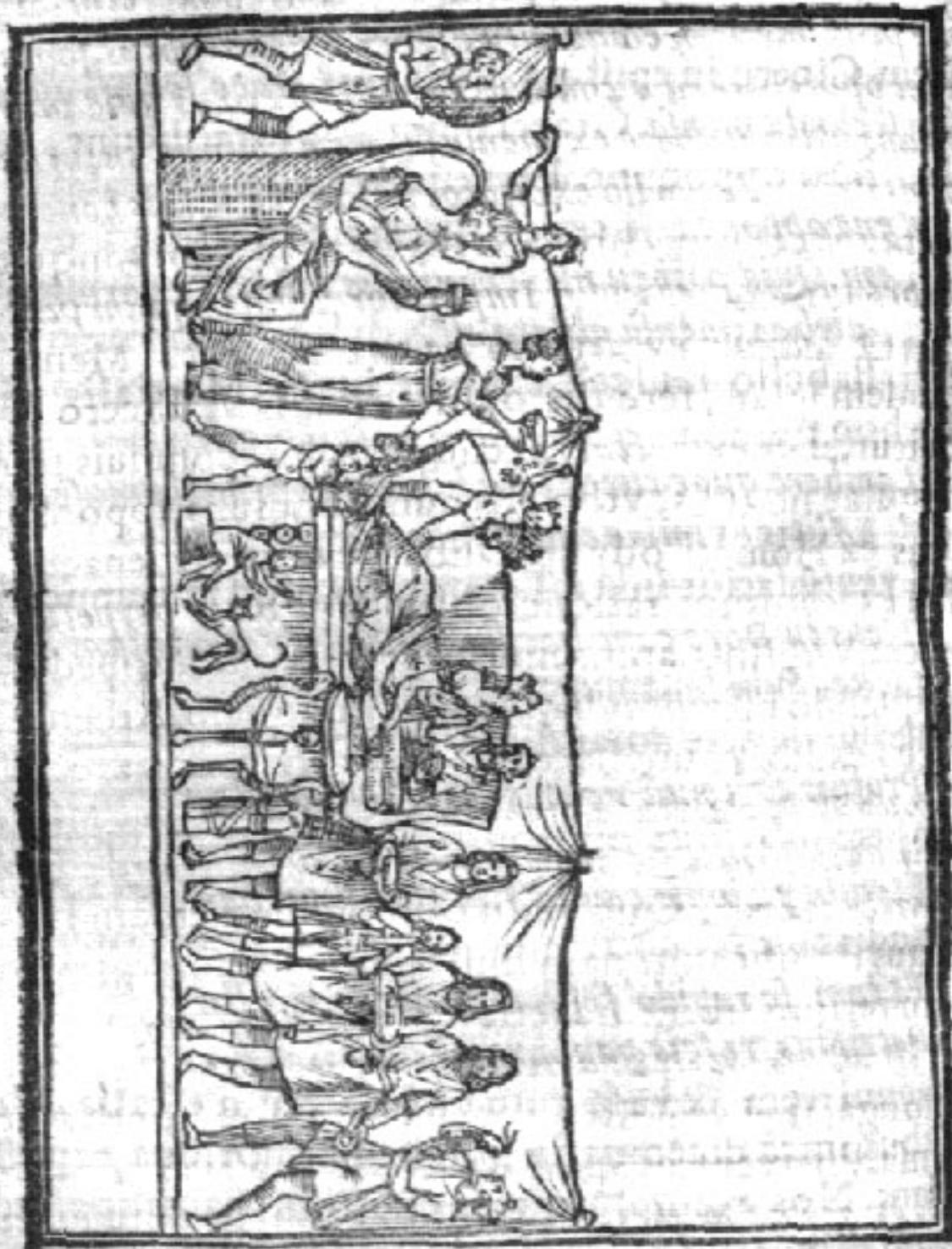

In lectis autem his tricliniaribus veteres Romani pri
scis illis temporibus sedentes, non accubantes epu-
labantur, ut scribit Seruius lib. vii. Aeneid. & Isido-
rus notat lib. xx. cap. ii. cum inquit: *Apud veteres Ro-*
manos non erat usus accumbendi, unde & considere di-
ceban.

His igitur modis, quos suprà diximus, in triclinio discubentibus Romanis, dabantur à ministris vnguenta, & coronae, vel vt est in marmore Farnesiano, taeniae sive fasciae quaedam, quibus frontem conuiuae vincire soliti erant; quod ijs crederent ebrietatem impediri. Vnguentis verò liniebant non

I 2 modò

Salinum quidem in mensa poni solitum fuisse Horatius ostendit illo versu Serm. lib. i.

— *& concha salis puri.*

& Festus. *Salinum* (inquit) *cum sale in mensa ponere*
figulis religioni habetur, quod quondam Esquilinare
gione